

LATINSKI JEZIK

CILJ

Cilj nastave latinskog jezika je osposobiti učenika da uoči, spozna, razumije i prepozna jezičke strukture latinskog jezika, upozna i razumije civilizacijski kontekst u kojem te strukture postoje kao prenositelji određenih obavijesti, te da razumije konkretne tekstove na latinskom jeziku i da ih može prevesti na maternji jezik.

ZADACI

Zadaci nastave latinskog jezika su:

- usvajanje glasovnog sustava, pisma, izgovora i pravopisa;
- usvajanje osnovnog rječnika;
- usvajanje elemenata gramatike;
- osposobljavanje učenika za čitanje i razumijevanje, morfosintaktičku analizu i provođenje jednostavnijih tekstova,
- razvijanje interesa za antičku kulturu i civilizaciju.

III RAZRED

2 časa sedmično - 70 časova godišnje

Civilizacija

Antički svijet; veliki događaji i veliki likovi Antike; rimsko društvo; javni i privatni život Rimljana; rimska religija i mitologija; rimska civilizacija na tlu Ilirika (Dalmacije i Panonije).

Jezik

Mjesto latinskog među indoevropskim jezicima.

Fonemi i grafemi latinskog jezika. Kvantitet vokala. Kvantitet sloga i akcenat. Klasični i tradicionalni (kasnolatinski izgovor).

IMENA

Imenice i pridjevi

Prva i druga deklinacija: silva; campus, puer, liber; bellum; clarus, liber, niger.

Treća deklinacija: konsonantske osnove (victor, miles; civitas, lex; corpus, caput; vetus, clarior), osnove na -i (navis, pars; mare; acer, dulcis, felix).

Četvrta deklinacija: fructus, genu.

Peta deklinacija: dies, res.

Osobitosti u deklinaciji (samo najfrekventnije).

Komparativ i superlativ pridjeva, kao i priloga(koji, inače, ne spadaju u riječi s deklinacijom).

Odstupanja od općih pravila komparacije (samo najfrekventnija).

Zamjenice

Lične i lična povratna zamjenica.

Prisvojne i prisvojna povratna zamjenica.

Pokazne zamjenice.

odnosne i upitne zamjenice.

Neodređene zamjenice i zamjениčki pridjevi (samo najfrekventniji).

Brojevi

Opći pregled glavnih i rednih brojeva, te deklinacija brojeva unus, duo, tres. Rimske cifre.

Sintaksa imena

Značenja i upotreba padeža i prijedloga.

Slaganje pridjevskog atributa s imenicom.

GLAGOLI

Morfologija

Glagol sum i složenice.

Glagoli I - IV konjugacije.

Glagolska stanja: aktiv i pasiv.

Glagolska vremena: prezent, imperfekt, futur I, perfekt, pluskvamperfekt i futur II.

Glagolski načini: indikativ, imperativ i konjunktiv.

Deponentni i semideponentni glagoli; Bezlični glagoli.

Osobitosti u konjugaciji: eo; fero; volo; nolo; fio.

Oblici i sintaksa glagolskih imena

Infinitiv i infinitivne konstrukcije s akuzativom i nominativom.

Participi (laudans, laudaturus, laudatus) i ablativ apsolutni (uključujući i abl. aps. s imenicama i pridjevima).

Gerund i gerundiv i njihova upotreba u perifrastičnim konjugacijama.

Supin.

Sintaksa glagola

Značenja i upotreba glagolskih načina u zavisno složenim rečenicama.

Sintaksa

Slaganje glagolskog i imenskog predikata sa subjektom.

SINTAKSA REČENICE

Prosta rečenica.

Red riječi i sintagma.

Složena rečenica:

-nezavisne rečenice i odgovarajući veznici,

-zavisno-složene rečenice u indikativu (vremenske, uzročne, poredbene i relativne).

Zavisno-složene rečenice: slaganje vremena.

Zavisne upitne rečenice.

Vremenske rečenice u konjunktivu.

Uzročne rečenice u konjunktivu.

Namjerne rečenice.

Rečenice uz glagole zahtijevanja, sprečavanja i strahovanja.

Posljedične rečenice.

Pogodbene rečenice: realne, potencijalne i irealne.

Dopunske rečenice.

Poredbene rečenice u konjunktivu.

Relativne rečenice u konjunktivu.

Upravni i neupravni govor,

Red riječi i rečenica u diskursu.

VOKABULAR

Riječi koje se najčešće upotrebljavaju, osobito one koje su postale internacionalne i one koje su potrebne za označavanje rimskih realija. Uobičajene latinske skraćenice.

LATINSKI CITATI

latinski izrazi i riječi koji se, u izvornom obliku, najčešće upotrebljavaju u tekstovima na maternjem jeziku.

UPUTE ZA IZVOĐENJE PROGRAMA

U dugoj praksi učenja latinskog jezika nastale su dvije osnovne koncepcije: koncepcija pošiljaoca, koja je polazila od latinskog kao živog jezika, koji treba i govoriti i pisati, i koncepcija primaoca, koja je polazila od potrebe razumijevanja latinskog teksta.

Ovaj program polazi od koncepcije primaoca poruke na latinskom jeziku (receptivno znanje jezika) i daje prednost pristupu u kojem se oblici i njihove funkcije otkrivaju i analiziraju u tekstu, pa se tako dobivene kategorije slažu u paradigme (primat sintagme nad paradigmom).

Jezički i izvanjezički zadaci objedinjeni su u tekstovima, te im treba pristupiti kao jedinstvenim obrazovnim zadacima.

Nastavnik je slobodan u izboru nastavnih metoda i postupaka. Učenik se od početka učenja suočava s nepoznatim tekstom i s njim uspostavlja komunikaciju kako bi ga, uočivši

gramatičke odnose u njemu, mogao razumjeti da bi zatim lakše i uspješnije razumijevao nove tekstove. Posebnu pozornost treba posvećivati radu s rječnikom, koji nije samo priručnik za prevođenje, nego i sredstvo uz čiju se pomoć učenik osamostaljuje. Kako se s vremenom povećava fond usvojenih riječi, smanjuje se i potreba služenja rječnikom.

Učenike treba detaljno upoznati s ustrojem udžbenika i načinom njegove upotrebe. S obzirom na sedmični fond časova i broj učenika u odjeljenjima, teme iz kulture i civilizacije se mogu obrađivati individualnim radom, tj. učeničkim referatima ili samostalnim izvještajima o pojedinim temama. Dobro je, radi individualizacije rada i osamostaljivanja učenika, zadavati kao domaći rad prijevod i analizu nepoznatog teksta, primjerenog učenikovim znanjima i sposobnostima.

Provjera znanja se provodi usmeno i pismeno, Usmena provjera obuhvaća riječi, gramatiku, prijevod i analizu teksta te pitanja vezana za njegov sadržaj (rimsku kulturu i civilizaciju). Važan element usmenog odgovora je snalaženje u nepoznatom tekstu na temelju poznate građe koju on sadrži. Skupni rad također treba vrednovati.

Pismena provjera se provodi kontrolnim radovima, testovima i školskim zadaćama. Kontrolni rad služi za provjeru manjih ili većih programskih cjelina, o čemu će ovisiti i vrijeme potrebno za izradu. Školska zadaća obuhvaća cjelokupnu građu obrađenu u jednom polugodištu i sastoji se od prijevoda vezanog teksta ili rečenica s latinskog jezika na materinski i obratno. Ona pruža cjelovitu sliku učenikovim znanjima. U školskoj godini se pišu dvije školske zadaće (po jedna u svakom polugodištu) i najmanje dva kontrolna rada (također po jedan u svakom polugodištu) i najmanje dva kontrolna rada (također po jedan u svakom polugodištu). Školska zadaća se radi cijeli školski sat.

PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA

Nastavu latinskog jezika mogu izvoditi nastavnici koji su završili filozofski ili filološki fakultet i stekli zvanje:

- profesor klasične filologije,
- profesor latinskog jezika i rimske književnosti,
- profesor francuskog jezika i književnosti i latinskog jezika,
- profesor bosanskog/hrvatskog jezika i književnosti i latinskog jezika,
- profesor njemačkog jezika i književnosti i latinskog jezika i
- profesora historije/povijesti i latinskog jezika.